

KULTURNÍ ČASOPÍSEK

KINO PORTYČ

GALERIE PORTYČ

DIVADLO FRÁNI ŠRÁMKA | SPECIÁL

KULTURNÍ DŮM

SENIOR POINT

LETNÍ KINO

VENKOVNÍ AKCE

TROJICE

777
PÍSEK SLAVÍ

SLOVO ÚVODEM

2020 — někdy u nás možná straší...?

V píseckém divadle se odehrálo nespočet činoherních představení, operet, koncertů, oper a klubových pořadů, ve kterých vystupovali přední umělci ve svých oborech. Zajímavý pohled do historie, současnosti i tajemných zákoutí Divadla Fráni Šrámka vám přinášíme v tomto speciálním vydání ČasoPísku.

Všeobecně o vzniku divadla neexistují žádné přímé prameny, můžeme se opírat pouze o domněnky a teorie. První archivně doloženou divadelní produkcí v Písku byla, jak dokládá latinsky psaný prospekt ze dne 16. dubna 1756, nábožná hra „Tajemství lásky Krista Pána již napřed vytvořené v nevinném Josefovi“. Odehrána byla v děkanském kostele Panny Marie.

Ochotnická představení zpočátku nacházela přístřeší v hostinských sálech, později v jednopatrové kamenné budově v dnešní Heydukově ulici. Až v druhé polovině 19. století, kdy i v jiných městech vznikaly reprezentační divadelní budovy, byl stavitelem Spiěsem pro účely divadla upraven bývalý taneční sál.

Dnešní podobu Divadlo Fráni Šrámka dostalo po několika rekonstrukcích i radikálních přestavbách, jak se ostatně můžete v tomto ČasoPísku záhy dočíst. Tímto bychom také chtěli poděkovat pracovníkům Prácheňského muzea v Písku, kteří nám poskytli jak cenné informace, tak i vzácné historické fotografie, z nichž některé ještě nebyly nikdy publikovány.

Ve videopodobě můžete tento stručný „průlet“ historií divadla vidět díky reportáži Jihočeské televize, kterou najdete také v našem videoarchivu. Původně měla být v ČasoPísku na toto téma jen stručná kapitola, ale vlivem současných událostí vám aspoň tímto obrazovým způsobem můžeme přiblížit naše divadlo pěkně podrobně a do větší hloubky i šířky.

Již teď se těšíme na brzké shledání v této krásné budově, s vámi, našimi divadelními diváky, bez nichž by divadlo jako takové nemělo svůj ušlechtilý smysl...

Tým Centra kultury města Písek

TROCHA HISTORIE...

1920 — průčelí divadla | Archiv Prácheňského muzea

1920 — sál divadla | Archiv Prácheňského muzea

Dnešní divadlo stojí na místě bývalé vojenské střelnice, jež byla přestavěna na víceúčelový objekt „Na střelnici“. (Střelnice byla postavena na místě domku č. p. 69, což je ostatně stále platné číslo popisné i u současného divadla, i když název ulice „Tylova“ dostala až v roce 1900).

Zvolení Tomáše Šobra starostou města v roce 1866 mělo pro divadelnictví v Písku velký význam, neboť za jeho působení převzala obec budovu od ostrostřelců a v roce 1868 ji nechala přizpůsobit k divadelním účelům. Sál sloužil také jako taneční síň a biograf. Několikaletá přestávka v provozu divadla začala v roce 1897, kdy divadelní sál sloužil před výstavbou tabákové továrny jako provizorní tovární hala.

Rok 1902 byl ve znamení velkých oprav. Tabáková reže již přesunula svou výrobu do nové továrny „nad městem“ a divadlo tak mohlo být vylepšeno o elektriku, stupňovité hlediště a jeviště se šatnami. V budově byla také restaurace a městská knihovna. Za hlavní budovou bychom v té době také našli městské lázně. Z této doby také mimo jiné pochází i malovaná divadelní opona, která má i v současném divadle své místo a píšeme o ní o něco dále...

TROCHA HISTORIE...

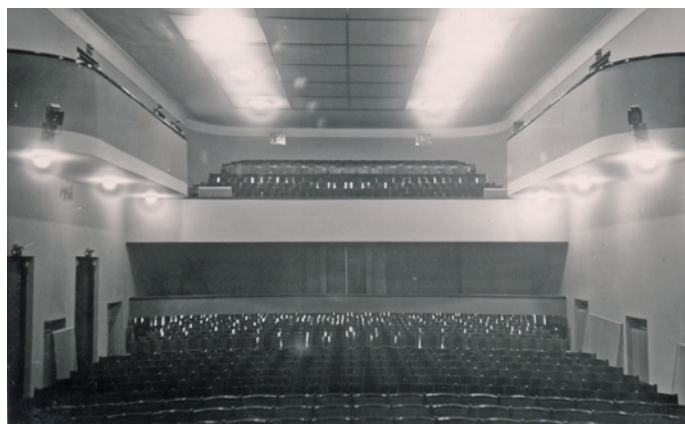

1935 | Archiv Prácheňského muzea v Písku

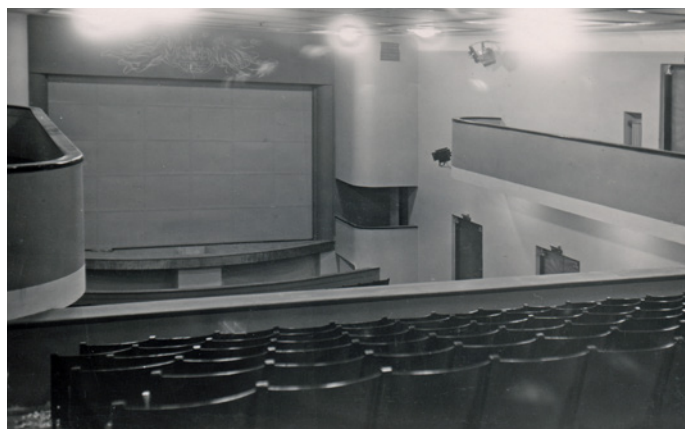
Divadelní sál ovšem dlouhodobě nevyhovoval, prostory byly stísněné, a to i když v roce 1926 nařídil okresní úřad opravu interiéru. V roce 1935 ovšem na nějaký čas budovu převzalo vojsko, takže s divadlem byl na pár let konec.

Aby se tuto „píseckou divadelní krizí“ podařilo vyřešit, vzniklo z popudu JUDr. Jula Hesslera Družstvo pro postavení nového divadla v Písku. Čáslavské Dusíkovo divadlo doporučilo architekta Václava Svobodu, který družstvu navrhl stávající budovu celou přestavět. Přestavba to byla věru pronikavá, v podstatě se jednalo o divadlo zcela nové a tou dobou nejmodernější v celých jižních Čechách. Rozpočet celé adaptace budovy byl 1,5 milionu korun.

Slavnostní zahájení provozu proběhlo ve čtvrtek 1. února 1940, uvedením „Prodané nevěsty“ v provedení Národního divadla v Praze. Režisérem této komické opery byl František Pujman, dirigoval ji Václav Talich. Celý pražský ansámbl tehdy přivezl zvláštní vlak.

1940 — hlediště | Archiv Prácheňského muzea

1940 — hlediště | Archiv Prácheňského muzea

1940 — nové divadlo, ještě bez soch | Archiv Prácheňského muzea

1940 — foyer | Archiv Prácheňského muzea

TROCHA HISTORIE...

2013 — busta Fráni Šrámka a pamětní deska přestavby roku 1902

Dalších představení se pak ujali píseční ochotníci s hrou Strakonický dudák, ve které hostoval Ladislav Pešek — člen činohry ND a zejména Jihočeské Národní divadlo z Českých Budějovic. To nakonec odehrálo téměř polovinu všech dalších představení tohoto, pro písecké divadelní publikum, významného roku. Těch bylo nakonec na dnešní poměry neuvěřitelných 167.

Rok 1948 přinesl, dá se říci, dvě perličky. Jednou z nich byly divadelní jarní uhelné prázdniny, kdy se z nedostatku paliva v divadle nehrálo. V létě pak na popud ministrů školství a osvěty vzniklo profesionální oblastní divadlo. A to proto, aby dělnictvu, které tvořilo většinu obecnstva, nebyl předkládán „kýč, škvár a paumění pro zámožnou buržoazii a úzký kruh intelektuálů“. Jaký ohlas u diváctva asi byl si můžeme odvodit z toho, že oblastní divadlo bylo po sezóně opět zrušeno...

V letech 1982—83 byla k divadlu přistavena ještě provozní budova, díky které mohl být otevřen nový bufet, klubovna pro účinkující, další toalety a též přístup do sálu z levé strany.

1982 — před stavbou provozní budovy | Archiv Prácheňského muzea

1983 — přístavba provozní budovy | Archiv Prácheňského muzea

Od roku 1991 získalo městské divadlo název „Divadlo Fráni Šrámka“, jméno připomínající významného českého básníka, prozaika a dramatika Fráňa Šrámka, který v Písku prožil část dětství a studentská léta. Naše město si Fráňa Šrámek velmi oblíbil a díky němu se tak objevuje a ožívá v mnoha jeho divadelních hrách a románech. Jeho bystu najdete hned v zákoutí vestibulu s Tylovo a Stroupežnického bystami, hned vedle pamětní desky připomínající přestavbu divadla v roce 1902.

V letech 2009—2010 prošla budova divadla již dlouho potřebnou kompletní rekonstrukcí. Nyní je díky úpravám moderně vybavena a bezbariérová... Míst je sice o něco méně než bývalo, aktuálně máme 397 míst k sezení, ale kdo si pamatuje původní sedačky s téměř žádným místem na kolena, rád se uvelebí v našich pohodlných křesílkách! Nejnověji přibyl v bývalém správcovském bytě v přízemí provozní budovy Senior Point a k třicátému výročí Sametové revoluce byla u vchodu do divadla odhalena pamětní deska připomínající, že právě zde byla první písecká demonstrace.

2009 — transport bagru do zadního traktu divadla jeřábem

SOCHAŘSKÁ VÝZDOBA

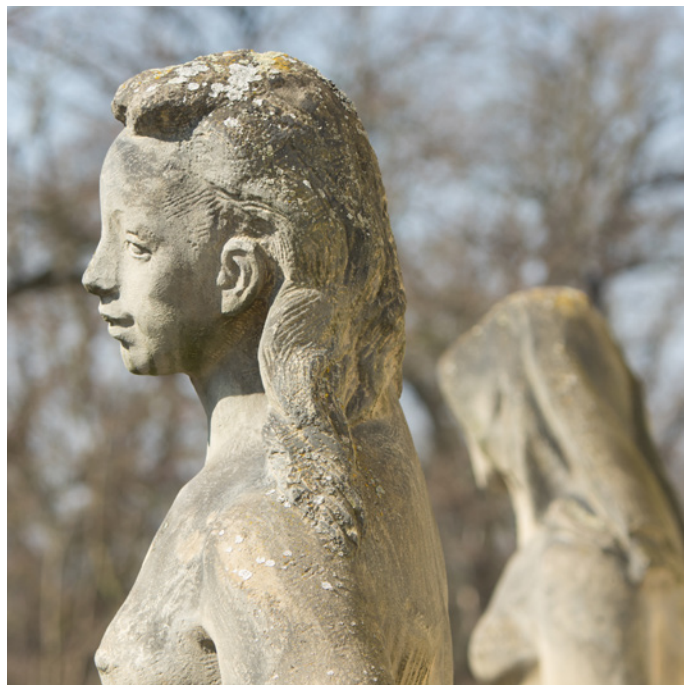
Sochy od Jana Jiříkovského (1906 Klatovy — 1990 Praha) byly umístěny na průčelí divadla po velké přestavbě budovy divadla na konci 30. let. Jistě jste si na historické fotografii o několik stránek nazpět všimli, že během slavnostního otevření v únoru 1940 na svém místě ještě nestály, usazeny byly až o něco později. Průčelí tak nějakou dobu korunoval více než dvoumetrový znak města Písku osamoceně.

Sochy byly pořízeny za „ušetřené“ městské peníze, které byly původně určené na pomník T. G. Masaryka. Ten byl ovšem v oné válečné době již nemyslitelný. A tak místo prvního československého prezidenta stojícího kdesi v Palackého sadech, shlíží na tento náš nejoblíbenější písecký park čtyři lepé, polonahé děvy.

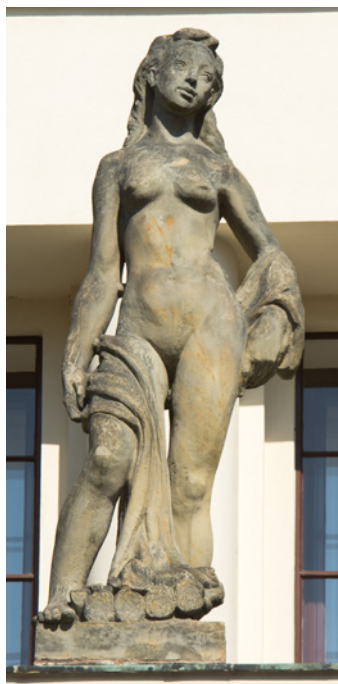
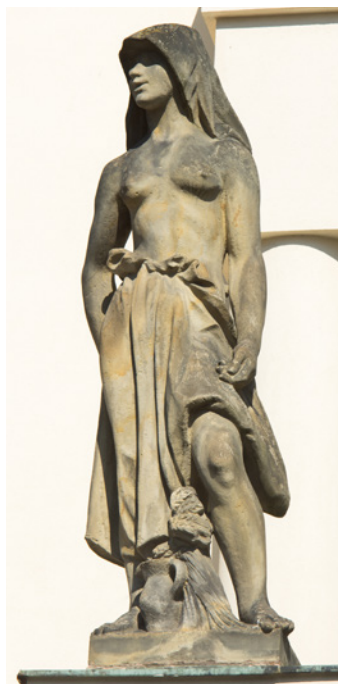
A protože spousta lidí při chůzi městem málokdy zvedne svůj zrak až k druhému divadelnímu patru, a i kdyby tak učinili, sotva si povšimne všech nuancí, které toto dívčí sousolí skýtá. A proto vám nyní umožníme, podívat se na ně zblízka.

Čtyři alegorické sochy představují (bráno pohledem diváka před divadlem) zemědělství, voroplavbu, prácheňské umění a myslivost. Od stejného autora jsou v divadle také bysty Josefa Kajetána Tyla a Ladislava Stroupežnického, které můžete vidět hned ve vchodovém vestibulu po levé straně.

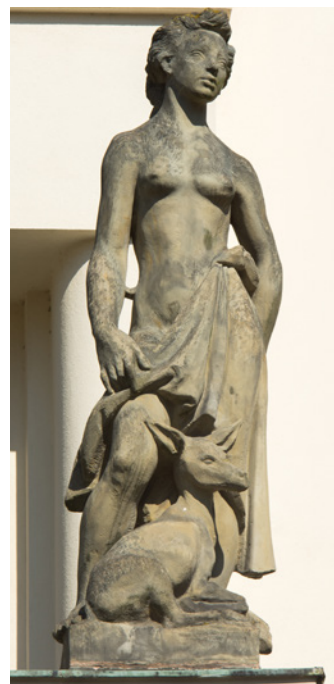
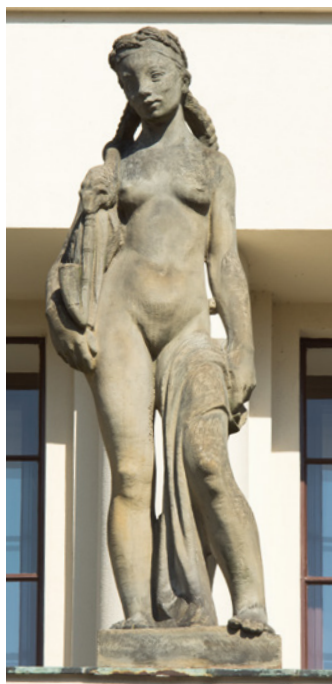
Co se soch týče, jsou v nadživotní velikosti (což nejlépe uvidíte, vyjdete-li do druhého patra divadla ke kabině zvukaře a podíváte se z oken) a je to nejrozsáhlejší Jiříkovského dílo v Písku. Krom již zmiňovaných byst vytvořil také například pamětní desku ve vchodě radnice nebo reliéf „Písecká revoluce“, který byl původně umístěn na nároží tehdejší spořitelny (dnes KB a na místě je mozaika píseckého znaku) a dnes jej najdete na domě č. p. 1.

SOCHAŘSKÁ VÝZDOBA

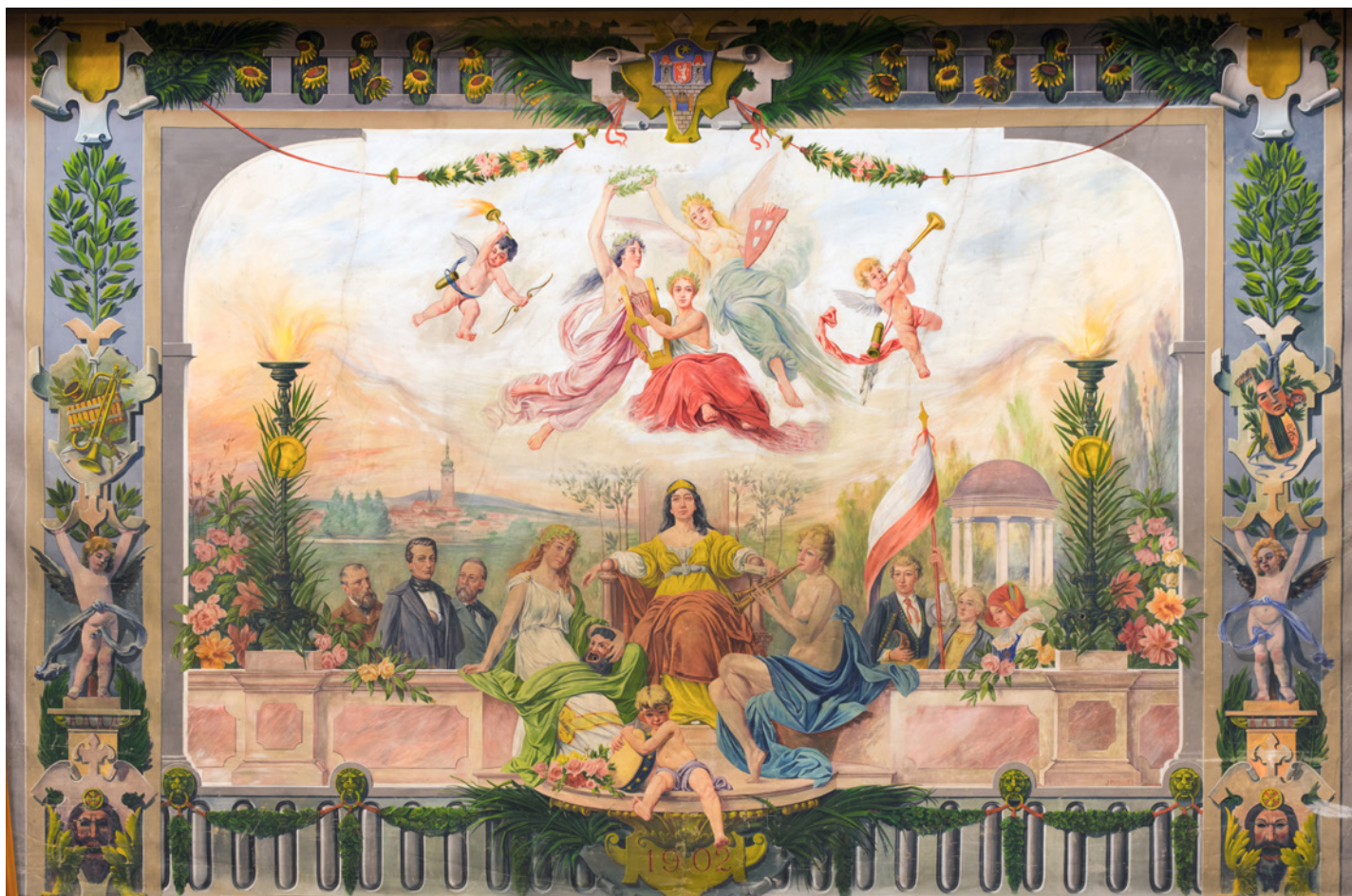

„Zemědělství“ — „Voroplavba“

„Prácheňské umění“ — „Myslivost“

Autory opony píseckého divadla byli profesor písecké reálky Jindřich Pithart a jeho asistent Viktor Klein. Plátno obstarali až z Mnichova a práce umělců přišla obec na 1 200 korun. Roku 1901 vymalovali krásnou oponu s postavami dramatika a spisovatele Josefa Kajetána Tyla, hudebního skladatele Bedřicha Smetany a tehdy dosud žijícího básníka Jaroslava Vrchlického. Tyl a Smetana měli svým působením k městu na Otavě velmi blízký a vřelý vztah.

J. K. Tyl se v Písku v únoru roku 1829 pokusil začít svoji hereckou kariéru u kočující divadelní Hilmerovy společnosti. Ta tehdy hrála v domě v dnešní Heydukově ulici, který divadlu propůjčil písecký kupec Jan Otto. Tyl zde hrál česky i německy, ale příliš neuspěl. Písek ještě navštívil v květnu 1852, kdy nechal postavit dřevěnou arénu s krytým jevištěm na městském ostrově.

Díky velké hudební tradici Písku byl ve městě vždy přisuzován Bedřichu Smetanovi velký význam. Hudební skladatel navštívil město ve dnech 3.—6. října 1881. 4. října se v píseckém divadle uskutečnil koncert na oslavu císařových jmenin, který byl ve prospěch Národního

divadla v Praze. Na programu byla většinou Smetanova díla a jednu ze skladeb přednesl na klavír tehdy již hluchý mistr sám. Bylo to Smetanovo poslední veřejné vystoupení.

Poprvé mohli Písečtí oponu spatřit 12. října 1902 při slavnostním otevření nového městského divadla. Autoři ztvárnili na plátně několik z devíti múz — ta, která se svitkem sedí, je Kleió a měla na starosti historii, s lyrou je vypodobněna Erató, jež bděla nad lyrickým básnictvím, Thálie — patronka komedie svírá v ruce škrabošku a Kaliopé, zobrazena s voskovou deskou, symbolizovala epický zpěv. Múza hrající na dvojitou flétnu je Euterpé. Symbolizuje hudbu. K píseckým reáliím odkazuje silueta děkanského kostela, Schrenkův pavilon a na vrcholu celé kompozice umístěný znak města.

Tato opona zdobila divadlo až do roku 1935. Po několika dalších desetiletích ležela opona v divadelním skladišti a následně v městském muzeu, odkud ji z depozitáře „vysvobodil“ PhDr. Jiří Prášek a od počátku devadesátých let je opět spjata s píseckým divadlem. K vidění bývá při slavnostních akcích či prohlídkách.

DALŠÍ UMĚLECKÁ VÝZDOBA

Malba vznášejících se múz se znakem města je nad jevištěm od roku 1940 a je dílem píseckého rodáka, malíře Františka Zedníčka.

V bývalé kuřárně jsou k vidění historické opony (či snad část kulís).

Malba Řípu a praotce Čecha z roku 1900 (snad od M. Alše)

Intarzie od Františka Doubka v divadelním bufetu z 80 let.

Malba z roku 1912 s Pražským hradem

HLEDIŠTĚ A JEVIŠTĚ

Hlediště tak, jak z něj mají výhled účinkující při zkouškách...

V ředitelské lóži jste vlastně také tak trochu účinkující...

V respiriu je snad nejkrásněji v čase dlouho před představeními.

Ono se to z hlediště nezdá, ale jeviště je mnohem delší než širší.

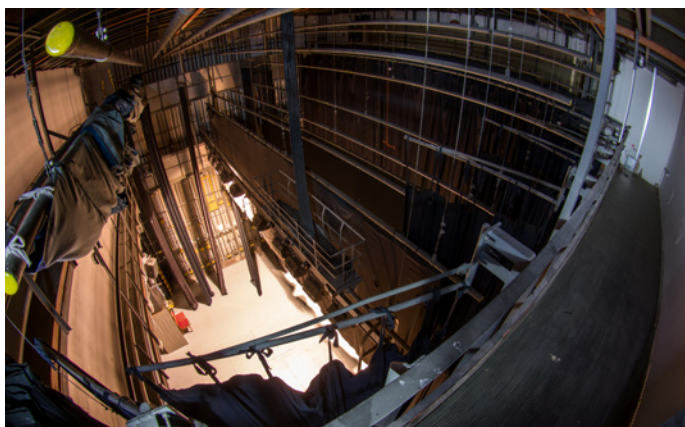

Buzet, stejně jako Senior Point, se nachází v sousední budově.

Nad předním jevištěm je vysoký prostor s lávkami a lanovím.

TECHNICKÉ ZÁZEMÍ

Jen naši technici tuší, kolik je v provazišti tahů a závěsů...

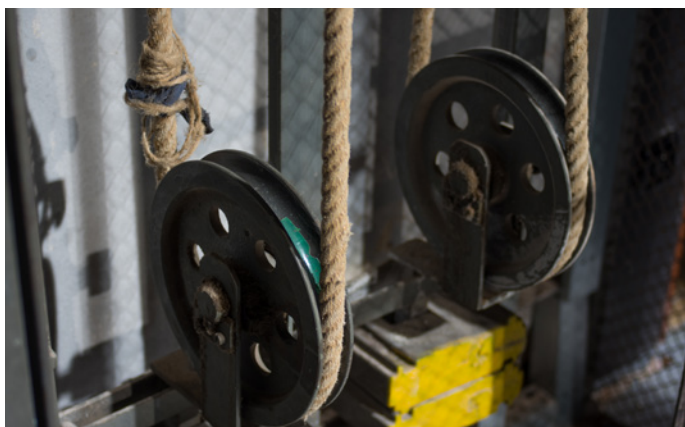
Představení se osvětlují a ozvučují z kabiny za hledištěm.

Nejvýše umístěný prostor divadla je domovem desítek kladek.

Orchestřiště pod jevištěm, panely forbíny jsou odnímatelné.

V provazišti se nejlépe popotahuje konopím.

Všechny kulisy a další materiál přichází nákladním výtahem.

DIVADELNÍ ZÁKOUTÍ

Skvěle zachovalá původní klubovna a zázemí z 80. let.

Chodba mezi šatnami, jevištěm a klubovnou.

Šatny jsou v divadle dvě, tu větší si většinou zabírají ženy.

Prostor pod levým portálem, kde herci čekají na svůj „štěk“

Sprcha pro účinkující je sice retro, ale zase má kramle na střechu!

Zkušebna Prácheňské scény v přízemí zadního traktu.

DIVADELNÍ ZÁKOUTÍ

Střecha divadla je velice členitá a je z ní skvělý výhled na město

Zahrada za divadlem. Vyšší dům skrývá šatny a zkušebnu.

Lehce démonický zadní trakt (využitý během Šrámkova Písku).

„Mikrozahrádka“ mezi divadlem a vedlejším domem | Věžička

Romantické zákoutí, které si pozvolna přebírá příroda...

SLEDUJTE NÁS

Pohled, co se vám naskytne jen v divadle. Přijďte se i vy podívat!

Toto speciální číslo ČasoPísku o Divadle Fráni Šrámka vzniklo jednak z důvodů zrušení všech kulturních pořadů během „koronavirové krize“ v březnu 2020, a také proto, abychom našim divákům přiblížili tuto krásnou budovu i z pohledů méně známých, než jak mohou běžní návštěvníci během představení vidět a zažít. Je tak papírovým a obsáhlejším doplňkem reportáže Jihočeské televize.

Za cenné historické informace děkujeme PhDr. Jiřímu Práškoví z Prácheňského muzea, další byly čerpány zejména z knih Almanach — 750 let města Písku (TINA, 1993), Písecké ulice (Ludvík/Prášek, 1998).

Historické fotografie jsou z fotoarchivu Prácheňského muzea v Písku, autorem všech ostatních je Tomáš Droppa.

Pro naše bezprizorní divadelní fanoušky během kulturní přestávky připravili Andrea Kovaříková a Tomáš Droppa.

Kulturní ČasoPísek e. č. MK ČR E 23608 | 999 výtisků

www.centrumkultury.cz